

MAGYARI

LI-DEAK

Nagys Ramaszetter Róbert úrnak
HUNGARIA Díszter 1-2. BUDAPEST

Igazgató és felelősszerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LASZLÓ NYOMDA R-T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemer**

Jólsikerültek az aradmegyei királyi vadászatok

A bánsági vadászon Pál jugoszláv kormányzóherceg is résztvett

Aradról jelentik: Szombaton és vasárnap zajlott le a bánsági királyi vadászat a Kisjenő és Ágya közötti vadászterületeken. A vadászon jelen voltak Ófelsége, Mihály nagyvajda, Mocsonyi királyi fővadászmester, Veverka cseh követ, Avacumovici jugoszláv követ, De la Rose márki olasz követ, dr. Güntner Amerika bucaresti ügyvivője, Boeriu Stefan vadászati vezérigazgató, Vlad tábornok, aradi polgármester, Dobriceanu Mihail ezredes, aradmegyei prefektus és még számos más előkelőség. A vadászat Ciorogariu vadászati vezérfelügyelő vezette és a vadásztársaság tagjai százhatvan nyulat, 1422 fácánt, két rókát és három duvadat ejtettek el. Ófelsége az első napon 247, a második napon 160 vadat terített le. A vadászat mindkét napja esős volt, de ez nem zavarta az előkelő társaság jó hangulatát.

A vadászat második része a Bánságban

folytatódott s ezen résztvett Pál jugoszláv régensherceg is.

Bucuresti. Saját tud. Temesvárról jelentik, december 9-iki kelettel: Ófelsége, a király és Mihály nagyvajda reggel Temesvárra érkeztek, hogy résztvegyenek a bánsági királyi területeken rendezendő vadászon. A király és a nagyvajda az aradmegyei Kisjenő környékén rendezett királyi vadászatról érkeztek Temesvárra, ahol az állomáson a hatóságok képviselőinek élén Marta fogadta a magas vendégeket.

Ugyancsak december 9-én reggel királyi vadászat volt, amelyet Mocsonyi fővadászmester vezetett le, a következő eredménnyel végződött: 1720 fácán, 355 nyul, 10 őz, 1 róka 65 különböző vad.

A vadászat ma a bánsági Pistia-erdőben folytatódik.

Falumunka

Irta: **dr Orosz Pál** (Székelyszenterzsébet)

Sólyom Béla múlt év december 11-iki vezércikkében nagy igazat mondott. A székely falu mai adottságai mellett nem tudja szaporodó népességét eltartani. Nem szükséges, hogy különösen még egyszer rámutassunk és bizonyítsuk, mennyire igaz van Sólyom Bélának.

A következmények törvényszerű következetes szükségességgel következnek. Népünk szétszóródik. Részben hazatér ugyan, de milyen ritkán úgy, ahogy elment. Részben más népekbe olvad. Kulturdünger (művelődési hulladék), — mondják a németek. Más következmények: az egyke, jellemhibák, megalkuvások, stb. rendre jelentkeznek és fognak jelentkezni.

Falvainknak a mai viszonyok közötti eltartóképessége korlátot emel népünk természetes fejlődése elé. Ami ezeken a korlátokon felül nő, az elvész. Míg más népek fejlődnek és természetesen haladnak, mi meg kell, hogy maradjunk szűk keretünk között. Mindennap elvesz valami népünk anyagi és erkölcsi javából, munkaerejéből, életéből. Ami pedig megmaradhatna, az is romlik az összeszorultság fulladásában. A kérdés világos. Hogyan tegyük lehetővé gazdaságilag népünk természetes fejlődését? Két eset lehetséges: A falun belül és a falun kívül. Emelhető a falu népeeltartóképessége és megszervezhető a falu által többé elnemtartható népesség elhelyezkedése nemzeti kereteinken belül. Az első esetben a falu jobb létbe jön, több embert tud eltartani. Ugyanazon a területen több ember talál emberibb megélhetést. A második esetben népünk terjeszkedik, nagyobbodik.

A falu eltartóképességének növelésére három mód: 1. Javíthatjuk a termelést új és jobb gazdasági eljárások és termelési ágak bevezetésével. Ugyanarról a területről több, jobb és értékesebb terményeket kapunk. 2. Emelhetjük a termények árát. Ugyanazokért a terményekért több ellenértéket kap a falu népe. 3. Megszervezhetjük a háziipart. A föld mennyiségétől és minőségétől többé-kevésbé független új jövedelmi forrás nyílik a falu számára. Az első tén megkezdte a munkát az E. G. E. A másodikban még valamennyit tesznek a szövetségek. A harmadikban alig történik valami.

A falun kívül. Megszervezhető a faluban el nem helyezkedhető népesség telepítés útján és ipari munkában. Van bel- és külföldi telepítés. A belföldi telepítés lehetséges. Sokan adnak el birtokot, csak meg kellene kellően szervezni a hitel kérdését. Iparban való elhelyezésnél szóbajöhet egyrészt a kisipar, kézműipar, melynek terményeit központilag lehetne értékesíteni. Említkezük a háziiparral. Másrészt elhelyezkedést adhatna a nagyipar, a gyárvállalatok. Itt viszont szóbajöhet már meglévő vállalatoknál való elhelyezés és új vállalatok létesítése. Főleg olyan vállalatok kellenének, melyek a Székelyföldön a Székelyföld terményeit dolgozzák fel.

Természetesen mindezek a lehetőségek a kérdések nagy körét tartalmazzák. Olyan kérdések ezek, melyeket az utolsó részletig meg kell oldani, meg kell nekünk erdélyi magyaroknak oldanunk. Az utolsó részletig egységes terv szerint. Meg kell állapítanunk a mai állapotot, az elérendő célt, a felhasználható és rendelkezésünkre álló, vagy megszerezhető eszközöket, az eljárási módokat, stb. Így pl. a

Calinescu belügyminiszter rádióbeszéde a Nemzeti Ujjászületés Frontjáról

Bucuresti. Saját tud. Armand Călinescu belügyminiszter szerda este fél kilenc órakor a „Nemzet órája“ elnevezésű rádió beszéd-sorozat keretében beszélni fog a Nemzeti Ujjászületés Frontjának értelméről és céljáról.

A cseh külügyminiszter Berlinben

A prágai kormány elbocsátja az állami alkalmazottak közül a férjes nőket

Prágából jelentik: Chwalkovszky külügyminiszter berlini útja időpontjáról már több hír került forgalomba. Legújabb hír szerint a beavatottak úgy tudják, hogy a külügyminiszter január 15-én fog Berlinbe utazni.

Prágából jelentik: A cseh központi kormány

Gajda tábornok sikkasztási vádat emelt Benes ellen

Prágából jelentik: Gajda ügyvédje tudvalevőleg feljelentette Benes Eduardot, a csehszlovák köztársaság volt elnökét hamis eskü miatt. Feljelentését most kiegészítette és azt igyekszik bizonyítani, hogy Benes a zsidó és marxista német menekültek segélyalapja, annak kezelése és ki-

tagjai kedden délután minisztertanácson foglalkoznak a férjes köz- és magánalkalmazottak elbocsátásával. A rendelkezést takarékosági okokból akarják végrehajtani. A javaslat szerint elbocsátják állásaikból mindazokat a nőket, akiknek férjeik állami alkalmazásban vannak.

osztása körül visszaéléseket követett el. Felveti azt a kérdést hogy vajjon Benes vagyonát nem a zsidó tőke adta-e össze, megvesztegetés céljából. Követeli, hogy nemzetközi közözlévelet adjanak ki Benes ellen és kérjék Angliától a volt köztársasági elnök kiadatását

Mennyi és milyen és értékesítenek falaként és vidékenként. ezeket a terményeket helyezni, hogy a jobb árakhoz jussanak. Megfelelnek-e, vagy kiépíthetők-e meglévő gazdasági szervezeteink úgy, hogy megfeleljenek és hogyan? Rendelkezésre áll-e a megfelelő tőke és ha nem, hogyan és honnan szerezhető meg. Így minden egyes kérdésnél. Ha ez a munka megvan, kidolgozható egy megfelelő gazdasági terv, melynek végrehajtása népünket feloldozná, fejlődését lehetővé teszi és biztosítja a bennünket megillető gazdasági helyet a nap alatt. Népünk kérdései ugyan nemcsak gazdasági természetűek. A világért sem. Szomorú lenne, ha mindent csak a gazdasági síkban látnánk; de az bizonyos, hogy bármilyen összefoglaló szemléletből a gazdasági létfeltételeket ki nem hagyhatjuk. Fejlődésünkhöz megfelelő átgondolt terv szerint biztosítanunk kell a szükséges gazdasági megalapozást s annak továbbnövelő, elősegítő körülményeit.

Hogyan végezhető el ez a munka? Szükséges hozzá bizonyos alapvető tanulmány, bizonyos határozott terv s aztán egy vagy több szervezet, mely e terv szerint dolgozik, illetve valamilyen egységes vezetés mellett a terv minden részletét pontosan végrehajtja. A tanulmány elvégzésére és a terv kidolgozására a legjobban megfelelne egy hozzáértő, szakemberekből álló, kötetlen formájú társulat, melynek minden tagja vagy legalább vezetője elegendő tekintély ahhoz, hogy a szükséges adatokat összegyűjtse s minden illetékes tényezővel tárgyalni tudjon és a tárgyalások nyomán kézzel fogható eredményeket is tudjon elérni. A kiviteltelhez valószínűleg megfelelnek meglévő gazdasági szervezeteink, ha egész népünkre kiterjedő összeműködést, munkamegosztást és kölcsönösséget lehetne általuk megvalósítani, vagyis nagyobb egységekbe lehetne őket szervezni, hogy ugyanazon egy terv szerint s ugyanazon egy központi irányítás mellett dolgozzanak.

Február 1-ig be kell terjeszteni a személyzeti kimutatást

Hogyan kell kitölteni a személyzeti táblázatot?
A december 30-iki rendelet teljes szövege

Bucurestiből jelentik: December 30-án jelent meg az a rendelet, amely a román személyzetnek a vállalatokba való beolvastásáról intézkedik. A nemzeti munka védelméről hozott törvény teljes egészében érvényben van és a rendelet az ideai bejelentésre vonatkozik. Tájékoztatás végett közöljük a rendeletet:

I. szakasz. A vállalatoknál alkalmazott román és idegen állampolgárságú személyzet táblázata három példányban legkésőbb 1939. február 1-ig be kell terjeszteni és annak magában kell foglalnia a törvény szerinti kategóriákra osztva és a végrehajtási utasításhoz csatolt táblázatminta szerint kitöltve azon személyzetet, amely a vállalatnál 1938. december 31-ig alkalmazva volt.

A nagyvállalatok a táblázattal egyidejűleg két példányban emlékiratot nyújthatnak be, amelyben részletesen kimutatják, hogy hogyan akarják előkészíteni a szükséges technikai és kereskedelmi személyzetet (iskola fenntartás, külföldi kiképzés, stb.).

A táblázatokat 30x40 méretű papíron kell elkészíteni. Fehér papíron nyújtják be ezt a táblázatot azok a vállalatok, amelyek 20-nál több és kék papíron, amelyek legfeljebb 20 alkalmazottat foglalkoztatnak.

II. szakasz. A táblázatokat a következő adatokkal kell kísérni:

1. A vállalat teljes neve.
2. Teljes cím (társasági székhely).
3. Jogi forma, amely mellett működik (rész-

vénytársaság, közkereseti társaság, egyéni cég, stb.)

4. A vállalat természetűe (kereskedelmi vagy ipari).

5. A céghivatali bejegyzés száma.

6. Az alkalmazottak létszáma 1938. december 31-én.

7. A vállalati tőke, ilyenek hiányában a pénzügyről bejelentett tőke.

8. A vállalat cégbélyegzője és cégszerű aláírása.

III. szakasz. A táblázatban a rovatok kitöltése utján feltüntetendő:

1. A részvénytársaság igazgatóságának tagjai, külön feltüntetve az igazgatósági elnököt és az administrateur deleguét, az igazgatósági választmány és a felügyelőbizottság tagjait.

2. Más társaságoknál a társaságok vagy munkaadók nevei és ezeknek a vállalatnál betöltött munkaköre.

3. Az 1938. év folyamán történt személyzeti elbocsátások és alkalmaztatások.

IV. szakasz. A táblázat kitöltésénél figyelembe veendő a következők:

1. Azon vállalatok, akik azonos cég alatt működnek és székhelyeik mellett ügynökségeik, fiókjaik, képviselőleteik, több gyáraik vannak, ezek mindegyikére nézve külön táblázatot tartoznak benyújtani, ezenkívül egy központi összesítő táblázatot, kimutatva, hogy azonos cég és vezetés mellett működnek. Ezeket a táblázatokat együttesen, közös iktatószám mellett kell benyújtani, különben a táblázatokat érvénytelennek tekintik és nem veszik figyelembe, a vállalat pedig kihágást követ el.

2. Azon vállalatok, amelyeknek külföldi székhelyük van, de Romániában működnek, az egyéb adatokon kívül közlik a minisztertanácsi napló számát, amelynek alapján működnek és a vállalat romániai képviselőletének nevét, melyre nézve a táblázatban levő rovatok kitöltendők.

V. szakasz. A táblázat letételének kötelezettsége alól mentesek azon vállalatok, amelyek 5 alkalmazottal kevesebbet foglalkoztatnak és amelyeknél úgy az alkalmazottak, mint a munkaadó román állampolgárok.

Zsigray Julianna:

Erzsébet királyné

Ennek a könyvnek minden oldala zengő lra és forró drámaiság. Pillanatig sem szűnik meg benne a feszültség, az érdekesség. Nincs egyetlen üres pillanata, egyetlen megindulás nélküli sora. Zsigray Julianna szelzmográfhoz hasonlóan érzékeny írói észtere hősrőjében teljesen felolvadó, megértő nősségre, kultúrāja és forró élő nyelve a paratlanul gazdag témából elbűvölő művet alkotott.

Ara diszkötésben 288 lei és portó.

Népművészet a betlehem-i jászol körül

Írta: gróf Bethlen Györgyné

Van Dél-Tirolnak egy völgye, melyet osztrák időkben Grödnertalnak, ma olaszul Val Gardénának hívnak, de más nevet kellene neki adni mindkét nyelven: a fajaragványok völgyének kellene hívni. Mert végig az egész csodaszép völgyben, amelyet egekig érő hegyek vesznek körül, minden kis házból legalább egy családtag fajaragással foglalkozik. Gyönyörű feszületeket, Szűz Mária-szobrokat, a vidék védőszentjeit készítenek itt (különösen St. Ulrich nevű helység híres ezekről a fajaragványokról) egészen sajátos, primitív, megható stílusban, mintha az Albrecht Dürer festményeinek szelme lebegne ezen a völgyön és nem távozna el soha innen. Megrendelésre bármelyik szentnek szobrát elkészítik, de amit a legszívesebben farragnak, az a betlehem-i jászol, az isteni kisdud, szalmán fekvő körülveve a Szűz Anyától, sz. Józseftől, pásztoroktól, barmoktól.

Ez a fajaragás elterjedt egész Tirolban és különösen a betlehem-i jelenet ábrázolását oly tökélyre vitték, hogy méltán beszélhetünk arról, hogy Tirolnak külön jászolművészete van. Óriási teret engednek itt a képzelőtehetségnek, néha Betlehem Tirolban van és a pásztorok tirol-i parasztok, a napkeleti bölcsék pedig hatalmas európai avalkodók. Mélységes hitük megvilágul minden egyes alakban: Szűz Mária

átszellemült arcában épügy, mint szent József átlátosságban ragyogó alakjában.

A kis Brizen városban a XVIII. században az volt a szokás, hogy minden vasár- és ünnepnapon az aznapra rendelt sz. evangéliumi jelenetet ilyen faragott alakokból összeállították és e célra megfelelő helyen a püspöki palota előtt a népeknek bemutatták. Ez a szokás aztán feledésbe ment és több mint 5000 drb kis tirol-i fajaragvány egy évszázadon keresztül elfeledve fiókokban porosodott. Néhány évvel ezelőtt fedezte fel őket újra egy buzgó pap és egy lelkes amerikai házaspár anyagi segítségével kis múzeumot létesített belőlük. Krisztus Urunk egész élete elvonul szemünk előtt, megható művésziesen összeállítva, de azért mégis a legszebbek azok a jelenetek, melyek születése körül történnének. A 7—8 cm nagyságú alakok a XVIII. század fényűzést kedvelő fejedelmek ruhájában valóban tökéletesek.

Ritka, megkapó a betlehem-i kisdudok meggyilkolásának jelenete. A katonák durva, darabos mozdulattal emelik fei kardjaikat, a szerencsétlen anyák kétségbeesetten védekeznek. Különösen felejthetetlen marad egy jehérruhás asszony, ki maga elé tette gyermekét és a katonára előtt térdreborulva két karját égnek emeli. Anyára kifejező ez a kis alak, hogy az embernek majdnem fülében cseng sikolya és segélykiáltása.

A betlehem-i jászol körül álló pásztorok képe számtalanszor megrázkóztat minket ebben a gyűjteményben. A tiroliak legjobban szeretik — és ezt hiszik — azokat a jászolokat, melyek nem Betlehembe helyezik a kis Jézust, hanem egy tirol-i falucskába: Guffidaunba. Az egholt

sötétlék, amilyen csak hegyi vidéken tud lenni (mert diszletek is vannak minden jelenethez) és ebben a sötét égen itt-ott pislog egy-egy csillag. Magas hegyek, a Dolomitok, veszik körül a jellegzetesen tirol-i házat, melynek istállójában, jászolban fekszik a kis Jézus. Karjaival és masolyoava néz a pásztorokra, kik lassan, fáradtan, meggörnyedve és azért mégis örömteljes várakozással egész lényükön másznak fel a hegyen. Egnéhányan bárányt visznek a vállukon, mások csak botjukra támaszkodva haladnak, de mindegyik pásztor egy-egy egyéniség, tirol-i paraszt, ki minden gondját felejtve siet üdvözítőjéhez.

És ahogy erre a szép kis múzeumra visszaemlékszem, azon tűnődöm, hogy miért ne lehetne a népművészetnek ezt az ágát nálunk is meghonosítani? A mi székely falvainkban annyira tehetség van, annyian farrnak-farragnak, hogy csak egy kis biztatás, egy kis irányítás kellene és könnyen meg lehetne valószínűsíteni. Miért ne lehetne minden erdélyi katolikus házból egy sarok, hol karácsony estéjén felállítanak a szép kis székely betlehemet? Magam előtt látom a kis Jézust kitárt karjaival Szűz Mária és sz. József között, a háttérben a Kissomlyóval, vagy a csiksomlyói kegytemplommal, vagy talán a Hargita zordon erdeivel, körülötte pedig harisnyában, szöttesben a mi népünket. Galambdúcos kapu vezet a házhoz, melynek udvarán gyülekeznek, hogy a székely istálló jászolában fekvő Jézuskát imádják. És mindnyájuk felett Erdély kék ege.

És a távolból meleg kézzorítással üdvözölöm azt, ki elsűnek faragja meg a székely Betlehemet.

Chamberlain és Halifax római útja

A spanyol háború felszámolása és az olasz-francia feszültség feloldása. — Angol értesülés szerint Csehszlovákia határbiztosítása és az ukrán kérdés is szóba kerül

Londonból jelentik: Az egész világ figyelmé Chamberlain és Halifax római útja felé fordul. A két angol államférfi úti terveivel kapcsolatban sok kombináció terjedt el. Politikai körökben általában úgy hiszik, hogy a tárgyalások az angol és olasz államférfiak között főképpen a spanyol háború és a Földközi-tengeri hajózás, tehát hangsúlyozottan a francia—olasz viszony körül fognak folyni. Az első kérdésben az angol államférfiak nem akarnak közvetíteni, hanem hangsúlyozzák, hogy Anglia örvendene annak, hogy Olaszország tiszteletben tudná tartani Spanyolország függetlenségére adott biztosítékait.

Chamberlain és Halifax egyébként nem utazik előre szigorúan meghatározott tervekkel. Ezért nem is valószínű, hogy a két angol miniszter határozott megállapodásokat hozna magával haza római útjáról. Főcéljuk inkább az, hogy megismerjék, mi lesz a közeli hónapokban a tengely-hatalmak politikája.

A Daily Telegraph úgy értesül, hogy a római találkozás alkalmával szóba kerül az új Csehszlovákia határbiztosítási kérdése is. Tudvalevő, hogy a müncheni egyezmény szerint az angol, francia, olasz és német nagyhatalmak, továbbá a szomszédos államoknak együtt kellene biztosítani az új Csehszlovákia határait. A legújabb cseh-magyar határsértési esetek azonban arra vallanak, hogy az ukrán kérdés is közbetüölt a csehszlovákiai problémába, s e kérdés mögött Németország áll titkos protektorként. Ez a helyzet a müncheni egyezmény többi három résztvevőjét új megfontolásokra kényszeríti, s ha a müncheni négyhatalmi együttest fenn akarják tartani, akkor az angolok határozottan ragaszkodnak az eddigi csehszlovákiai területrendezés fenntartásához.

A SZUEZI-CSATORNA RÉSZVÉNYEI 15 SZAZALÉKAT ANGLIA HAJLANDÓ ÁTENGEDNI ITALIANAK.

Párizsból jelentik: A francia sajtó értesülése szerint Anglia hajlandó a szuezi-csatorna kérdésben engedelményt tenni Olaszországnak.

A spanyolországi harcok állását mutatja térképünk. A vastag vonal a nemzetiek előnyösülésének irányát jelzi.

Az angol kormány a szuezi-csatorna részvényeiből 15%-ot átengedne Olaszországnak és odahatna, hogy a franciák részvényállományukból szintén 15%-ot engedjenek át. Hasonlóképpen a Dsibuti-vasút ügyében is hajlandók közbenjárni. iK akarják eszközölni azt, hogy a franciák a Dsibuti-vasút részvényeit átengedjék az olaszoknak és a részvények megvásárlásához a City pénzügyi támogatását is biztosítják az olaszok számára.

Egyébként a francia sajtó úgy értesül, hogy a római tanácskozásokon területi kérdések szóba se jöhetnek. Általában úgy ítélik meg az angol államférfiak útját, hogy Chamberlain utolsó kísérletet tesz, amellyel megmenteni igyekszik az európai helyzetet.

A FRANCIA SAJTÓ AGGÓDÍK.

Párizsi lapok londoni tudósítóinak jelentése szerint Halifax angol külügyminiszter és Corbin londoni francia nagykövet hétfőn meg-

Négy napig tartó zászlódísz Rómában

Három lehetőség a francia-olasz viszályban való angol állásfoglalásra

Rómából jelentik: Az olasz fővárosban már minden előkészületet megtettek az angol vendégek fogadására. A hatóságok elrendelték, hogy az angol államférfiak látogatása alkalmából az olasz főváros összes középületeit négy napra zászlódíszbe öltöztessék.

Az olasz sajtó szerint Chamberlain és Halifax római tanácskozásai alatt nagyszámú és nagy horderejű tárgypontjai között a földközi-tengeri helyzet, tehát az olasz-francia feszültség foglalja a főhelyet. Minden attól függ, hogy ebben a kérdésben az angol miniszterek

beszélést tartott. A megbeszélés célja az angol államférfiak rövid párizsi tartózkodásának előkészítése volt. A francia lapok egyébként nagy aggodalommal írják Chamberlain római útjáról és feltétlenül szükségesnek tartják, hogy Daladier és Bonnet teljes hajthatatlanságot mutassanak az olasz követelésekkel szemben, mert szerintük a gyöngeség legkisebb jele is végzetes lehetne Franciaországra nézve. A francia közvélemény fél Mussolini diplomáciai ügyességétől és attól, hogy a Ducenak sikerül befolyásolnia az angol államférfiakat.

milyen magatartást tanúsítanak. Három lehetőség mutatkozik éspedig:

1. Anglia érdektelennek mondja ki magát a francia-olasz viszályban.
2. Érdekeltséget vállal, mely esetben vagy francia, vagy olasz oldalra kell állnia.
3. Közvetítéssel próbálkozzék meg a franciák és olaszok között.

Olasz körökben meg vannak győződve arról, hogy Chamberlain a francia kérdésben nem engedi magát merev formákhoz kötni, hanem igyekszik a legjobb megoldást keresni.

Roosevelt elnök megbeszélésre hívta össze Amerika európai követeit

Coughlin atya rádiós predikációjában rosszalta a tekintélyállamok ellen indított amerikai támadást

Newyorkból jelentik: A lapok értesülése szerint Roosevelt elnök összehívta az angol királyi pár látogatását. Az elnök egyébként az ő feltűnő újévi üzenete után még élénkebb diplomáciai tevékenységet fejt ki. Az Egyesült Államok berlini, londoni, párizsi követeit megbeszélésre hívta össze, melyen az európai helyzet legújabb fejleményeiről kért tőlük felvilágosítást. Az értekezleten résztvevett diplomaták elzárkóztak minden nyilatkozattétel elől a sajtó számára. Feltűnő, hogy az Egyesült Államok haditengerészete ismét két új, negyvenöt ezer tonnás hadihajó építését rendelte el.

Ugyanírt írjuk meg, hogy Coughlin atya, az ismert hitszónok, hétfőn rádióbeszédet mondott, melyben az Egyesült Államok külpolitikájával foglalkozott. Coughlin élesen szembe helyezkedett Roosevelt külpolitikai felfogásával. Hangsúlyozta, hogy Amerika húszmilliónyi munkanélkülisége nagyobb ellenség, mint az a tízmilliónyi hadsereg, melyet a te-

kintélyállamok hadseregeként Roosevelt mindenképpen ellenséggé akar provokálni. Törődjek Roosevelt a 20 milliárdnyi belső ellenséggel, s ne a tekintélyállamok dolgával. Különben is a történelem igazolja, hogy Amerikának az európai ügyekbe való beavatkozása mindig belpolitikai zavarokra vezetett.

Coughlin atya felszólalása anuál feltűnőbb, mert Roosevelt újévi üzenete a hit védelme címén is kívánta, hogy a tekintélyállamok szabadságveszélyeztető túlhatalma ellen össze kell fogni.

Lezuhant és porráégett egy francia katonai repülőgép

Párizsból jelentik: Colombe-Bechar északafrikai város közelében egy francia katonai repülőgép lezuhant és porráégett. Két katona meghalt, kettő pedig életveszélyesen megsebesült.

Még ebben az évben megépítik a II. Károly király csatornát

Összekötik Bucurestit a Dunával

Bucurestiből jelentik: Az utóbbi hetekben nagyjelentőségű tárgyalások folytak Bucurestiben. Arról van szó, hogy a főváros a közmunkaügyi minisztérium anyagi támogatásával hajókikötőt épít Vitan külvárosban és egész ezen pontig hajózhatóvá teszik a Dâmbovitát. A már elkészített tervek szerint a Dâmbovitából egy csatornát építenek a Dunáig és Budești község melletti dunai kikötőnél fog ez a csatorna a folyamba torkolni. Ezáltal lehetővé válik, hogy

a tengeri hajók által megközelíthető dunai kikötőkben uszályhajókra rakott áruk közvetlen Bucurestlig jutnak el víziúton,

ami a szállítást megkönnyíti, megalapozottabbá és az aránylag csekély — 22 millió — befektetés a főváros életének olcsóbbításához fog vezetni.

Az új csatornát II. Carol király-csatornának nevezik el.

A terv kivitelének élén Al. Gane, Bucegi tartomány helytartója áll, aki a főváros és Budești hozzájárulásából már 9 millió alapot létesített e célra és a hiányzó összeget a közmunkaügyi minisztérium költségvetéséből fedezik. Tavasszal megkezdik a munkát és rövidesen átadják a forgalomnak az új víziutat, amely már régi terv, de most a megvalósítás stádiumába került.

Rendet teremt a CFR

Akiknek forgalmi szakvizsgájuk van, a központból a vasúti állomásokra kerülnek

A vasúti intéző körök ujitást vezetnek be a forgalom nagyobb biztonságá érdekében

Temesvár. Saját tud. A vasut — a kerületi vasutigazgatóságon kapott értesülésünk szerint — új tisztviselői beosztásokat tervez. Az új beosztás a forgalom nagyobb biztonsága érdekében történik. A terv a besszarábiai vasúti szerencsétlenséggel kapcsolatban merült fel.

Ugy tervezik, hogy *mindazok a tisztviselők, akiknek forgalmi szakvizsgájuk van s akiknek régebbi szolgálatuk és koruk révén nagyobb tapasztalataik vannak és jelenleg valamely központban teljesítenek szolgálatot, külső, tehát állomási szolgálatra kapnak beosztást.* Bucurestiből már három, állomásfőnöki rangban lévő főtisztviselőt küldtek Temesvárra, hogy az igazgatóság területén valamely állomáson kapjanak beosztást.

A temesvári igazgatóság és forgalmi felügyelőség idősebb tisztviselői is, akiknek for-

galmi szakvizsgájuk van, a terv szerint a jövőben újból állomásokon teljesítenek szolgálatot.

Vasúti szakkörök nézete szerint a tervet az egész vonalon nem fogják megvalósítani, miután számos főtisztviselő, aki annakidején forgalmi szolgálatot teljesített, jelenleg más szolgálati körben specializálta magát és mai helyéről való elvonulása a szolgálat hátrányára volna. Mindenesetre azonban a vasúti intézőkörök elhatározása teljesen méltánylandó, mert az tényleg a forgalmi szolgálat emelését jelenti. Egy időben sok értékes szakembert vontak el, éppen a fővonalokról, most pedig az a természetes törekvés nyilvánul meg, hogy minél szakképzettebb és tapasztaltabb embereket állítsanak a gyakorlati forgalom munkájának irányítására és lebonyolítására.

Meghosszabbították a nyugdíjasok vasúti jegykönyvecskéinek érvényességét

Temesvár. Saját tud. A kerületi vasutigazgatóságon arról értesülünk, hogy a hetvenöt százalékos kedvezményre jogosító vasúti jegykönyvek érvényét a vezérigazgatóság április 1-éig meghosszabbította, a féláru kedvezményre jogosító igazolványkönyvecskéket pedig február 1-éig meghosszabbították meg. A hetvenöt százalékos igazolványokon azonban — ilyeneket vasúti alkalmazottak és nyugdíjasok, katonatisztek, katonai nyugdíjasok és hadirokkantak kapnak — vasúti biztosítási bélyegnek kell szerepelnie. Ilyen bélyeget minden vasúti állomáson kapni. Első kocsiosztályra szóló igazolványokra 40, második osztályra 30, harmadik osztályú igazolványra 20 leies bélyeg kell.

A féláru utazásra szóló igazolványokra — amelyeket állami tisztviselők és nyugdíjasok kapják — szintén kell ilyen bélyeg, miként ezt a vasúti vezérigazgatóság már az ősszel elrendelte.

Az állami és vasúti nyugdíjasok vasúti igazolványkönyvecskéinek meghosszabbítása, illetve új érvényesítése a megyeszékhelyeken

Halálfejes tábla a gondatlan autózvezetők kocsiján

New York, január hó.

A Tennessee-állambeli Memphis városát 1937-ben még az Egyesült Államok legbiztonságosabb városának mondták, mert abban az esztendőben ott történt a legkevesebb közlekedési baleset, automobil-szerencsétlenség. Korán azonban ezt a jelzőt, mert 1938 féléve alatt több baleset történt benne, mint 1937-nek tizenkét hónapja alatt. A memphisiek úgy vélik, hogy nem lehet tartóssá tenni ezt az állapotot s ennek következtében lelkes helyesléssel fogadták a város közbiztonsági felügyelőjének azt a javaslatát, hogy valósítsák meg a gyakorlatban J. F. Dougherty mérnöknek következő tervét:

Azok az autózvezetők, akik többször kerülnek a bíró elé gyorsajtás, részegen való hajtás, vagy figyelmen kívül hagyás miatt, megrovás, próbadíj, vagy pénzbüntetés helyett „danger stamp“-t, vagyis veszélyességüket hirdető jelet kapjanak kocsijukra. Dougherty erre a célra egy halálfejet ajánl. Fekete zománczott táblára festett, feltűnő fehér halálfej kerülne a vigyázatlan hajtó számtáblája mellé — az autótulajdonos költségén. A halálfej alatt nagy betűvel a következő szó állana: „Careless.“ Más szóval az autó elején és hátulján ott állna a megbélyegzés: vigyázatlan hajtó. „A ragályos betegek házaik különböző jelzésekkel látják el — mondotta Dougherty —, hogy felhívják a gyanútlan járókelő figyelmét az ismeretlen veszélyre. Ugyanezt kellene megtenni a vigyázatlan autózvezetőkkel is, hogy a népes utcákon, forgalmas utakon, elhagyott országutakon közlekedő autósok és gyalogjárók azonnal tudják, hogy veszedelem fenyegeti őket a vigyázatlan autózvezető személyében.“

Nem lehetne Dougherty mérnök javaslatát a tengeren innen is fontolóra venni?

Schütz Antal művei:

Az örökkévalóság

Füzve 145 lei.

Azok a klasszikusan szép előadások, amelyeket a kiváló hittudós és bölcselő az örökkévalóság problémáiról a budapesti egyetemen tartott.

ŐRSÉG

Füzve 145 lei.

A nagyevű tudós szerző mélyenjáró tanulmányai és cikkei a kereszténység felbecsülhetetlen értékeinek megőrzéséről és ápolásáról.

KRISZTUS

Amatörköttésben 180 lei

Ez a könyv új perspektívákba állított régi igazságokkal azt mutatja meg, hogy a nagy, elméleti és gyakorlati létkérdések egyetlen megoldása: Krisztus.

Isten a történelemben

Füzve 130 lei

A „honnán, hová, miért, hogyan“ kérdésekre ad feleletet ez a könyv az Örök bölcsesség szerint, a katolikus igazságot valló tudományos felfogással.

A házasság

Amatörköttésben 110 lei

Ez a könyv azt mutatja meg, hogy egyedül a katolikus házassági eszmény képviseli az igazi életigényeket és értékeket.

Három és félmilliárd frank külföldi kölcsönt vett fel a francia kormány

Az államvasutak adósságainak konvertálása —
Az utóbbi hetekben feljavult a francia pénzügyi
helyzet

Párizsból jelentik: Paul Reynaud, francia pénzügyminiszter bejelentette, hogy Franciaország a svájci és holland bankoktól 175 millió holland forint, tehát 3 és félmilliárd francia franknak megfelelő kölcsönt vett fel, amely 5—6.5 százalékkal kamatozik és 30 év alatt fizetendő vissza. A kölcsönkötvények kibocsátási árfolyama 95 frank. A kölcsön segítségével likvidálják a francia vasutak által felvett kölcsönöket és egységes kölcsöntípusra konvertálják. A pénzügyminiszter a rádióon történt bejelentés után rövid összefoglalást tartott Franciaország gazdasági helyzetéről és rámutatott arra, hogy az utóbbi hetekben a felvirágzás jelei mutatkoznak és az országból kivitt értékek visszavirágása észlelhető.

Beiktatták Szatmár polgármesterét és magyar alpolgármesterét

Szatmár. Saját tud. Hanzu Alexandru királyi helytartó — mint jelentették — Szatmár város polgármesterévé Moys Victor nyugalmazott táblalabirót nevezte ki, míg dr Antal Sándor nyugalmazott városi tisztiügyész, a magyarság képviselőjében, alpolgármesteri megbízatást kapott. A városvezetők beiktatása hétfőn délelőtt folyt le ünnepélyes keretek között.

A hivatali eskü letétele után Coman Simion ezredes, vármegyei prefektus meleg szavakkal üdvözölte a két polgármestert, akiknek személyében — mondotta, — megbízható, talpig becsületes emberek veszik át hat évre a városi ügyek vezetését. A prefektus Moys Victor polgármester köszöntése után dr Antal Sándorhoz fordult és a következőket mondotta:

— A királyi helytartó ur örömmel választotta az ön személyében Szatmár város alpolgármesterét, mert hosszú tisztviselői pályafutása alatt maradéktalanul bebizonyította becsületességét. Ön a kisebbségi magyarságot fogja képviselni a városházán s ezzel mintegy összekötő kapocs lesz a többségi románság és a kisebbségi magyarság között. *A kormány nagy súlyt helyez arra, hogy a népek között megértés és jóviszony legyen, amelyet ápolni mi vagyunk hívatottak. Ön, alpolgármester ur, bebizonyította lovagiaságát, amikor hűségesen kitartott fajtája mellett és bízunk abban, hogy új hivatalát ilyen egyenes jellemmel fogja betölteni.*

A városi tisztviselők nevében dr Malai Octavian vezértitkár üdvözölte a két polgármestert, majd Moys Victor polgármester után dr Antal Sándor emelkedett szólásra és románnyelvű beszédében köszönetet mondott a beléje helyezett bizalomért. Kijelentette, hogy a törvényes keretek között nemcsak a városnak, hanem a kisebbségi magyarságnak is szolgálni akar. Az alpolgármestert beszéde végén az ünnepségen résztvevő többségiek és kisebbségiek hosszasan ünnepelték.

Pályázat

A Carei Római Katolikus Legényegyesület választmánya az egyesület vendéglője és hozzátartozó helyiségeknek 1939 április hó 1-től kezdődő bérletére pályázatot hirdet. Pályázati feltételek dr Nagy Gábor egyesületi ügyész irodájában megtekinthetők, ahová a pályázatok 1939 január 15-én déli 12 óráig nyújthatók be.

Egyesületi választmány.

Másfélmillió lejes sikasztást fedeztek fel a kolozsvári Pasteur-intézetnél

Kolozsvárról jelentik: Nagyméretű panamáról számol be legújabb számában a Kolozsváron megjelenő „Tribuna” című lap. — A lap értesülései szerint a kolozsvári Pasteur intézetnél másfélmillió lejes sikasztást fedeztek fel, amelyet Teodor Boariu, az intézet igazgatója követett el a román állam kárára.

A feljelentések folytán megindított vizsgálat megállapította, hogy az ügyvezető igazgató eddig kerekben másfélmillió lejt sikasztott el. Megállapították azt is, hogy Boariu egész sereg olyan dolgot használt fel saját céljaira, amelyek az intézmény tulajdonát képezték.

Az igazgató Kolozsvár közelében levő birtokán a személyzet szobáiban rengeteg ágycat, paplant, párnát találtak. Az istállóban több, a

Pasteur intézet jelzésével ellátott edényt találtak, amelyből az állatok ettek. Az ügyvezető igazgató a Pasteur intézetből naponként nagymennyiségű krumplit és más élelmiszert szállított a birtokra, meghamisítva a betegek élelmezési lapját s így a Pasteur intézetben kezelt betegekkel megvonta azt, ami jogszerűen megilletti őket. Ezeket az élelmezési lapokat, miután az orvosok aláírták, Boariu törlekkel és hozzáírásokkal meghamisította.

A Pasteur intézetnél történt visszaélések felfedezésének következtében Teodor Boariu ügyvezető igazgatót nyomban felfüggesztették állásából, a hatalmas visszaéléseiről felvett jegyzőkönyvet pedig átadták a kolozsvári ügyészségnek.

Január 18-ikán ül össze az első szlovák parlament

A szlovák propagandafőnök rádióbeszéde a szlovák-magyar megértés szükségéről

Pozsonyból jelentik: Hácha Emil cseh köztársasági elnök január 18-ikára összehívta a szlovák törvényhozó testületet. Hírszerint a szlovákiai parlament elnökévé Szokol képviselőt, a Hlinka-párt főtitkárát választják meg.

Pozsonyból jelentik: Mach Sándor szlovák propagandafőnök a pozsonyi rádióban foglalkozott Esterházy János grófnak, a szlovákiai magyarság vezetőjének legutóbbi nyilatkozatával, amely a munkácsi cseh támadásról szólva, megróttá egyes szlovák kormánykörök magyarellenességét. Mach Sándor kiemelte e nyilatkozatból azt a részt, mely a magyar-szlovák barátság szükségességéről és lehetőségeiről beszélt. A szlovák propagandafőnök is hangoztatta a két nép egymásra utaltságát és sürgette, hogy a két nép vezetői üljenek össze és tárgyaljanak a függő kérdések megoldásairól. Hangoztatta még, hogy a mostan támadt félreértések ellenére továbbra is híve a magyar-szlovák közeledésnek. Beszéde végén felszó-

lította a Magyarországhoz osztott szlovákokat, hogy tartózkodjanak a kihívástól, alkalmazkodjanak az új helyzethez és tartsák meg a magyar törvényeket.

LONDONBAN UJRAKEZDIK A CSEH KÖLCSÖNRŐL VALÓ TARGYALÁSOKAT.

Londonból jelentik: Pospischil cseh bankormányzó egy prágai szakértő küldöttség élén kedden ismét Londonba érkezett, hogy a már kapott 10 millió font sterling összegű kölcsön további kiegészítéséről tárgyaljon. Amint ismeretes, a csehek már karácsony előtt is megpróbálkoztak e kiegészítő kölcsön megszerzésével, de kísérletük akkor nem járt sikerrel. Angol pénzügyi körök ugyanis ragaszkodnak ahhoz, hogy ismerjék, vajjon mire akarják fordítani a kölcsönt a csehek. A cseh küldöttség most a karácsonykor félbeszakadt tárgyalásokat akarja folytatni.

Ruszinszkó kormányprogramja: Együttműködés Nagyukrajna létrehozására

Ukrán szabadcsapatok szervezése Csehországban. Nagyszöllősön
bezúrták a lengyel követségi épület ablakait

Prágából jelentik: Volosin ruszin miniszterelnök hétfőn este nyilatkozott jövő terveiről. Kijelentette, hogy munkásságának legfőbb célja egész Ukrajna felszabadítása s ezért minden erejével erre törekszik. Ugy véli, hogy az olyan nagy nép, mint az ukrán, megérdemli a függetlenséget. Annak a reményének adott továbbá kifejezést, hogy Nagy-Ukrajna a legközelebbi időben valósággá válik.

Prágai körökben ezzel kapcsolatban úgy tudják, hogy Popov volt orosz cári kapitány Berlinből Csehországba érkezett és megkezdte az ukrán szabadcsapatok szervezést. A szabadcsapatok gerincét a volt cári tisztek alkotják. Popov kijelentette, hogy az ukrán szabadcsapatok szervezése olyan ütemben halad, hogy csapatai nemsokára rendes sorkatonaság jellegét nyerhetnek.

Varsóból jelentik: Nagyszöllősön súlyos sértést követtek el a lengyel követség ellen. A Volosin-kormány milicistái felvonultak a lengyel követség elé és bezúrták annak ablakait. Mikor a követség személyzete a csendőrséghez fordult védelemért, azt a választ kapta, hogy

a csendőrség nem ér rá és így a lengyel követészen nem segíthet. A lengyel kormány prágai követe utján tiltakozott a nagyszöllősi támadás ellen.

Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók
dr Karácsonyi János püspök
összes művei:

A magyar nemzet honalapítása 896—997	ára 40 lel helyett 20 lel
Uj adatok és új szempontok a székelyek régi történetéhez	ára 50 lel helyett 20 lel
A magyar nemzet áttérése a nyugati kereszténységre	100 lel helyett 50 lel
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig I.	300 lel h. 150 lel
Szent Ferenc rendjének története Magyarországon 1711-ig II.	300 lel h. 150 lel
Vidéki megrendeléseknél plus 15 lel portó.	

POLYAK ISTVAN:

RÓMAI LEVÉL

Ara Pacis Augustae

Róma, január hó.
Ha a régi, történelmi Rómát egy elipszisnek tekintjük, akkor ennek az elipszisnek két gyújtópontjában, a Tiberis partja mellett épült fel Augustus császár egy-egy nagy építészeti alkotása: a Piazza del Popolo közelében a Mauzóleuma és a Palatinus nyugati oldalán Marcellus amfiteátruma.

Aki csak néhány hónappal ezelőtt is látta Rómát, az már ma négy változást venne észre ezen a két ponton. Augustus mauzóleuma, amelyet az idők folyamán a rendetlenül zsúfolt építkezés teljesen beborított, ma már szabadon áll és az állandó ásatási munkálatok egyre jobban feltárják nagyszerű arányait. Kilenven méter átmérőjű köralakú építmény, ma négy-öt méterre a környező utcák szintje alatt, amely fölött a Római Birodalom idejében negyvenöt méter magas építmény — a tumulus — állott. Az egész építmény egy még nagyobb négyzet alakú alapépítményen nyugszik. Hatalmas emlék. Augustus, Tiberius, Claudius és Nerva császárok temetkezési helye. A középkori Rómában is találkoztunk a mauzóleum nevével. A körülötte rajzó városrészt Austa (Augusta)-nak nevezték. A XII. században a Colonnák erődítménye. A XIV. század egyik homályos szerepű „szabadsághősné”, Cola di Rienzonak a hamvait itt helyezték el. Volt azután függőkert, lovarda és végül hangversenyterem épült fölé.

Ma újra Augustus császár mauzóleuma. Lebontják körülötte az egész negyedet. Ötvenegyezer négyzetméternyi szabad tér fogja övezni. Nyugati oldalán már is áll az Ara Pacis Augustae, Augustus császár hatalmas békeoltára egy kőből és üvegből épült monumentális szekerényben. A békeoltár meglévő darabjaiból, az újabb ásatások nyomán talált részletekből építették fel — természetesen kiegészítve — az augustusi békekötést. A oltár három zárt oldalán sorakoznak a békét jelképező csoportok. A római szenátus és a népi — senatus populusque romanus — ifjak és gyermekek vonulnak az áldozati oltár felé. Rómát jelképező szoboralak teljes fegyverszében, nyugodt szemlélődésben egyedül ül, míg vele szemben a családi béke és bőség jelképe — edesanya két álbébi gyermekével jelenti az augustusi békét.

A mai olasz Birodalom — a második Impérium — előszeretettel keresi az Augustus Impériumához fűző szálakat. Ha lefelé nem is hangsúlyozza ezt annyira, akár annak idején Abesszínia meghódítása alkalmával, akár most Tunisz, Gibuti és Corsica követelésében, befelé annál erőteljesebb a „romanitá” öntudatosítása. Az ókori Róma nagyságához mérnek minden törekvést és célkitűzést. A mai olasz Impérium tagadhatatlanul történelmi hullámvölgyből emelkedett ki és úgy véli, hogy a másik oldalon, a történelmi múlt hullámhegyéről Augustus Impériuma néz reá. Ebből a tekintetből akarja kiolvasni a régi nagyság titkát. A régi szellem folytonosságát akarja megvalósítani a mai keretek között. Keresi, hogy mely történelmi erőket mozgósíthatja az augustusi Impérium tegyvertárából a mai Impérium javára.

Ami a jót helybenhagyja, az ugyanakkor a helytelent megbélyegzi. A „romanitá” gondolata, az ókori Római Impérium eszméje arra is jó, hogy az olasz gondolatot megőrizze a divatos tévedések területén való veszélyes kalandozásoktól. A XX. század műhoszára, a vér és a faj egynéhány biológiai tételére épített zagyva, alaptalan következtetésre kell gondolnunk. Tény

az, hogy az olasz fasizmus keretén belül is kísért ez a babona. De éppen Augustus Impériumának a nevében emelte fel a szavát ellene Schusster milánói bíboros érsek, akit pedig az egyszempontú vasalapossága „cardinale fascista”-nak nevez.

Augustus császár idejében...

Népszámlálás volt az egész Római Birodalomban. Az összes népek a Birodalom népei voltak. Rómában állott az „Ara Pacis Augustae” és a Birodalom népei ennek árnyékában éltek a béke áldásait.

A Santa Maria in Aracoeli templomban van egy oltár, amely a hagyomány szerint Augustus császár egy másik oltárán épült fel. Az „Ara Primigeniti Dei”, Isten elsőszülöttjének az oltára lenne ez, amit a császár a cumei sybilla híres jóslata után állítottatott fel. Ez az időpont lett a isteni üdvösség történetében az „idők teljessége”, amikor az Isten elsőszülött Fia — Primigenitus Dei — leszáll a földre, abba a történelmi, politikai, vallási környezetbe, amelynek külső kereteit Augustus császár Birodalma, szellemét pedig a messiásváró lelkiületen kívül az Ara Pacis Augustae is jellemzi.

Több egyházatya elismeri a Római Birodalom gondviselészerű küldetését, amellyel megfelelő keretet készített a Megváltó működéséhez és az Egyház elterjedéséhez. Ez a Birodalom pedig valóban univerzális, bizonyos értelemben kozmopolitai volt éppen Augustus gondolata alapján. A régi római szenátus szűk Róma-fogalmával szemben Augustus az Orbis Romanus császára akart lenni. Romulus néhány holdnyi bekerített földje helyett a Római Sas uralma alatt élő népek egységes politikai szervezésére, a nemzetek, fajok és nyelvek fölötti Birodalom ura akart lenni. És ebben a hatalmas Birodalomban bizonyos jogegyenlőséget akart biztosítani az új, kitágított Róma minden alattvalójának.

Ez az új Róma, amelynek határai Herkules oszlopaitól a Krím-félszigetig és Egyiptom sziciliájáig értek, ez volt a mai olasz Birodalom prototípusa. Ez a Birodalom állította helyre az Orbis békéjét, azt a békét, amelyet a messiási jóvondolások Jézus Krisztus születési idején jelöltek meg; ezt a békét maga a császár is isteni, természetfölötti eredetűnek tartja, hiszen azért emeli Mars Mezején az Ara Pacis Augustae-t. Nem szabad figyelmen kívül hagyunk ezt a történelmi tényt, hogy az univerzális Római Birodalom kialakulása éppen az általános béke idejével esik egybe. Ez a tény indította az egyházi írókat arra, hogy az isteni Gondviselés művének tartják azt a „kedvező klímát”, amelyet az univerzális Róma jelentett az Evangélium elterjedésének a szempontjából.

Augustus forradalmát nem tudja semmi visszafordítani. A szenátus hiába erőlködik. A patriciusok, a quiritesek szűk nemzeti földbírtoka, polgárjoga átengedi a helyét egy többnyire politikai tartalmú fogalmazásnak. Rómatalai kitágulnak és egy egységbe foglalják az egész akkor ismert világot.

Ha van tehát valamilyen Birodalom-ellenes, a római gondolattal homlokegyenest ellenkező jellegű, ez kétségtelenül a XX. század kódás, zagyva faj- és vérmisze, amely ebben a viszonylatban kétezer évvel akarja erőszakosan visszafordítani a történelmi keretét.

Szabad még hozzáfűzni azt, amit Dante olyan gyönyörűen fejezett ki, amikor Augustus császár forradalmát és a Birodalom kialakulását magyarázza: ezt a Rómát, az egyetemes Birodalmat csak dicsőíteni lehet, hiszen ebben a Birodalomban utókégre Krisztus is római polgár volt!

Szmazsenka Ernő halála

Nagyvárad. Saját tudósítás. Hétfőn délután futótüzként terjedt el Nagyváradon a hír, hogy Szmazsenka Ernő, vagy, ahogyan mindenki nevezte a kedves öreg urat: Szmazsi bácsi, meghalt. Sokan el sem akarták ezt hinni, hiszen még a múlt hetekben is frissen, vidáman járt-kelt a városban, elpusztíthatatlan kedélyével állandóan derűt fakasztva. 91 éve dacára sok, jóval fiatalabb férfival is optimistább lélekkel. Sajnos a hír valóban bizonyult: Szmazsenka Ernő hétfőn délután alig egy heti betegeskedés után csendesen elhunyt.

A régi váradiak, még azok is, akik nem ismerték személyesen, megrendülten fogadták Szmazsi Bácsi halálának híreit. Akik pedig ismerték, könnyes szemmel gondoltak a drága öreg urra, aki valóban pótolhatatlan őrnt hagy maga után e város társadalmi életében.

Nagy időkben született. (1848 októberében, Szabolcán, egy faluban Masaryk Tamással, Cseh-Szlovákia első köztársasági elnökével), nagy időket élt át a nagy időkben halt meg. Regényt lehet korszakokat a változó kultúrákat átfogó életéről írni. Az edesapja a szabadságharc alatt tiszt volt a magyar honvédségnél s Világos után menekülnie is kellett. Szabolcán a Szmazsenka Ernő nagyapjának a háza ma is áll még.

Gyermekkora a Bach-korszak alatt telt el, a kiegyezéskor már felnőt, fiatal férfi volt. A zene szeretetét alighanem gyermekkorában szivta lelkébe, hiszen a Bach-korszak szomorú napjaiban szívesen menekültek a magyar családok a zene vigaszt s feledést adó világába. Szmazsenka Ernő a mérnöki pályára lépett s később az államvasutak szolgálatába állt, majd a belényes-vaakóhi vasut r. t. igazgatósági tagjául neveztek ki. Amikor Nagyvárad városi villamos vasútjának kiépítését elhatározta a város, a villamos vasut igazgatójává nevezték ki s évtizedeken át töltötte be ezt a tisztelet.

Nagyvárad zenei életében közel félévszázadon át nagy szerepet játszott. Gyönyörűen csellózott s a régi „bókevilág” házihangversenyein nélkülözhetetlen volt Szmazsenka Ernő művészi gondolkajátéka. Amikor Endrődi Sándor a híres „kuruc nótákat” írta, — a kilencvenes évek végén, — Belezna Antal szerette hozzá a zenét s a fidesz szerzeményeket Belezna Szmazsenka Ernő gondonka kíséretével játszotta el Endrődi előtt a régi Huzella szőlőben.

A nagyváradi Filharmonikus Társaság megalakulása körül is sokat tevékenykedett s a város modern zeneéletének fáradszóró agilitásu, lelkes megszervezője volt. A Filharmoniai Társaság elnökeül is választotta. Egészen 80 éves koráig részt vett minden hangversenyen, de azután is támogatott tanáccsal, ötletekkel minden zenei megmozdulást.

Evtizedekkel ezelőtt alakult egy kis társaság: „öreg fiúk asztaltársasága”, amely minden délelben — jó vidéki szokás szerint — összeült egyik csendes vendéglőben déli sörözésre. Szmazsenka Ernő mintegy harminc évig minden nap megjelent a sóskefli és söröspoharak hívei között. Mint egyszer említette, hatvan éves koráig nem ivott semmit. Akkor kezdett sört inni.

Hatvan éves koromban kezdtem sört inni — mondta. — Száz éves koromban áttérek a borra, százhusz éves koromban pedig a pálinkára.

Amde ez is szelid önguny volt, mert soha sem lett belőle alkoholistá. Talán épp rendkívül mértékletes életének köszönhetőe azt a ritka magas kort, amit a jó Isten számára megadott.

A déli sörözésen kívül még egy csendes szórakozást kedvelt. Délután összeült néhány, nála jóval fiatalabb öreg urral s olyan szenvedélyesen alkózott, — mintha még a kiegyezés ideje is csak tegnap mult volna el fölötte. Két héttel ezelőtt maradt el rendes délutáni aléós partijáról. Meghült és ágyának dőlt. Leánya Sárta r y Lászlóné ápolta nagy odaadással. Ujév napján rosszabbra fordult állapota: nehezen kapott levegőt. De azért kivitte kedves klubjából azokat a lapokat, miket olvasgatni szokott.

Tegnap délután aztán elvezette eszméletét és csendesen, örökre elszenderedett.

Halálát leányán kívül három fia: Alfonz, magyarországi vezérkarai ezredes, Herbert, Albrecht főherceg uradalmanak jószágigazgatója és John, a svéd villamosági társaság budapesti igazgatója és veje. Sárta r y László nagyváradi mérnök igazságtalán.

Temetése szerdán délután 4 órakor lesz a Fuller-kápolnában.

Korompai József:

Az örök élet érettségijén

Ara fűzve 75 Lei

Az Istenben harmonikusan megnyugvó szenvedés érie mélek valóságos zsoldára és himnsza ez a könyv.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELOFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 900, félévre 450
negyedévre 225, egy hóra 75 lei.

Magyarországon: Egész évre 90 P, félévre 45 P, negyedévre 15 P
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepeken 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037

Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr Sulyok István.**

Kéziratokat nem örvünk meg és nem adunk vissza.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Nyugati szél, több helyen köd, a hegyeken napsütés, Holnap délelőtt kisebb eső, a hőmérséklet lényegesen nem változik.

A SAJTÓ- ÉS PROPAGANDA-OSZTÁLY FÉNYES EREDMÉNYEI. Bucurestiből jelentik: A sajtó- és propagandaügyi minisztérium most tette közzé az augusztus tizenötödikétől december tizenötödikéig végzett falumunkáról készült beszámolóját. A jelentésből kitűnik, hogy a falumnaka keretében 118 községben tartottak kultúrelőadást, rengeteg ismeretterjesztő füzetet osztottak szét, az előadásoknak összesen 231.654 hallgatója volt.

A BUCURESTI JUGOSZLAVOK MEGÜNNEPELTÉK MÁRIA KIRÁLYNŐ SZÜLETÉSNAPIJÁT. Bucuresti. Saját tud. *Marioara jugoslav királyné születésnapja alkalmával a bucaresti jugoszláv kolónia számára fogadás volt a jugoszláv követségen.*

Lengyelország bucaresti követe visszaérkezett Londonból. Bucuresti. Saját tud. Roger Raczinski, Lengyelország bucaresti követe visszaérkezett a román fővárosba Londonból.

Csuzt, köszvényt és minden hüléstől eredő tájdalmat azonnal megszüntet a valódi DIANA sós-borszesszel való bedörzsölés.

A rendőrségek fenntartásához a városoknak is hozzá kell járulniuk. Szatmár. Saját tud. A város vezetősége a belügyminisztériumtól értesítést kapott, amely régi vitában mondja ki a döntő szót. Ismeretes, hogy az állam és a városok egymásra akarták áthárítani a rendőrségek fenntartásával járó költségeket. A belügyminisztérium, mint a legfőbb közigazgatási hatóság most úgy döntött, hogy a rendőri költségeket kitevő 48 millió lei 90 százalékát az állam viseli, míg a városoknak együttesen négy és félmillió leit kell fizetni erre a célra. Ezt az összeget a városok nagysága és közigazgatási rangja szerint osztják szét. A minisztérium intézkedésére a hozzájárulási összeget a jövő évi költségvetésben már szerepeltetni kell.

A KUTUROTHONOK KEZELÉSÉBE MENNEK ÁT A FALUSI POSTAHIVATALOK. Bucuresti. Saját tud. Gusti professzor, a Társadalmi Szolgálat elnöke hétfőn tárgyalt Catoiu tábornokkal, a posta vezérigazgatójával, aki azt az ajánlatot tette, hogy a falusi postai hivatalok menjenek át a kultúrotthonok kezelésébe. Gusti elfogadta az ajánlatot és rövidesen részletes megállapodás létesül a posta és a Társadalmi Szolgálat között.

Katonatisztek, tisztviselők engedményei tengeri utazásoknál. Bucurestiből jelentik: A román tengerészeti hatóságok az új szervezeti szabályzat értelmében jelentős kedvezményeket biztosítanak a tényleges katonatiszteknek és a köztisztviselőknek, valamint családjaiknak tengeri utazások alkalmával. Az új engedmények kizárólag az élelmezésre és a pótdíjakra vonatkoznak még pedig a következők szerint: tényleges katonatisztek hetvenöt százalékos engedményt kapnak, míg feleségük és gyermekeik 65 százalékot. Köztisztviselők ugyancsak az élelmezési költségekből és pótdíjakból ötven százalékos engedményben részesülnek, míg feleségük és tizenkét esztendősnél idősebb gyermekeik negyven százalék kedvezményt élveznek. Ezeket az engedményeket nem kell külön kérní, igénybevételekre a vasúti kedvezményes jegy igazolványának felmutatása minden további nélkül feljogosít.

ROMÁNIA PRÁGAI KÖVETÉT A KÜLÜGYMINISZTERIUM POLITIKAI IGAZGATÓSÁGÁNAK VEZETÉSÉVEL BIZTÁK MEG. Bucuresti. Saját tud. Radu Crutcescu, Románia prágai követe Bucurestibe érkezett. Grigore Galencu külügyminiszter megbízta őt a külügyminisztérium politikai igazgatóságának vezetésével. Crutcescu meghatalmazott miniszter azelőtt szófiai követ volt.

Zürichi zárlat. Párizs 11.67, London 20.05 háromnegyed, Newyork 442.30, Brüsszel 74.67 fél, Miláno 23.28, Amszterdam 240.62 fél, Berlin 177.30, Prága 15.16, Varsó 83.60, Belgrád 10, Bucuresti 325.

BECSÜLETREND KERESZTJÉVEL TŰNTETEK KI EGY ROMÁN ÉNEKESNŐT. Párizsból jelentik: Popescu Elvira, a román származású nagyhírű művésznő a francia színművészet egyik elismert tehetsége. A kitűnő román művésznőt a becsületrend keresztségével tüntették ki.

Nincs forgalmi adó az akkumulátoroknál. Bucuresti. Saját tud. A pénzügyminisztérium forgalmi adó bizottsága megszüntette az akkumulátorok forgalmi adóját és ehelyett fix összeget fognak az akkumulátoroknál használt szénrudak behozatalánál szedni.

MEGHALT EGY ROMÁN DRÁMAÍRÓ. Bucurestiből jelentik: Caton Theodorian, a legértékesebb román drámaírók egyike, a román drámai szerzők egyesületének alapítója és volt elnöke, tegnap Bucurestiben elhunyt. Caton Theodorian hatvanegy éves volt, halála gyászba borítja a román irodalmat és a színházi világot. Kedden délután temették el a fővárosban.

Mindenki személyesen adja be a bérleti deklarációkat. Tudomásunkra jutott, hogy a város külterületein, magukat hivatalos közegekként szerepeltető egyének jelentkeznek és hivatalos megbízatásuként kívánják a bérleti deklarációk és adóvallomási ívek kitöltését eszközölni és ezért az eljárásukért a lakók számára vagy az adózó viszonyaihoz mért díjakat is szednek be. Figyelmeztetjük tagjainkat, hogy a kincstár ilyen megbízásokat senkinek sem adott és ugy a deklarációk, mint az adóvallomások kitöltését az adózó polgároknak kell január hó végéig eszközölni, mert ennek elmulasztása súlyos hátrányokkal kapcsolatos. Az adóvallomások és a bérleti deklarációk beadását, tehát mindenki vagy személyesen eszközölje, vagy pedig azt teljesen megbízható más személyekre bízzák, akik részükre ezen beadványok II-od példányát vizsgálatszolgálatják és ekként ezek megőrzéséről gondoskodhatnak. Ugy ebben, mint bármely más, a háztulajdonost érdeklő kérdésben szövetségünk központi irodájában (Cosbuc-utca 4.) díjtalan felvilágosítást nyújtunk. Tagjaink hozzák magukkal legutóbbi kifizetett díjnyugtaikat. A nagyváradi Háztulajdonosok Szövetsége ügyvezető elnöksége.

A bánya mélyén, egy munkás kezében felrobban a dinamit. Nagybánya. Saját tud. Megrendítő munkásszerencsétlenség történt a Petrosani aranybányájában. Maxim Miklós vajúró robbantáshoz készülődött a kiadott dinamitot gyutaccsal ezerelte fel, mielőtt azonban a dinamitot a sziklában elhelyezte volna, az eddig még ismeretlen körülmények között a munkás kezében felrobbant. A szerencsétlen munkás eszméletlenül, véresen esett össze. Társai azonnal beszállították a nagybányai munkáskórházba, ahol megállapították, hogy a robbanás ereje jobb kezét teljesen szétromcolta, azonkívül a felső testén is súlyos sérüléseket okozott. Állapota rendkívül súlyos.

Január közepén nagy Palesztina-konferencia lesz Londonban. Arab részről mozgalom indult hogy Feisal emírt, Ibn Saud fiát Palesztina királyává válasszák meg.

Dr Ernst Häckel tanár nyelvpedagógus
VILAGMODSZERE

Tanuljunk könnyen, gyorsan angolul!

Az angol nyelv alapos elsajátításának könnyű és gyors módszere mindenki számára.

Írta: **Dr Senczi Miklós**

az Aberdeen-ni egyetem (Nagybritánia) Magiszteré a báró Eötvös József Collégium tanára.

A helyes kiejtés pontos megjelölésével, szójegyzék és a feladványok megfejtesével, dr Ernst Häckel tanár már imert és közkedvelt módszere szerint feldolgozva és összeállítva, A kiváló szerző neve és a Häckel módszer világsikere biztosítékai az angol nyelvtan ujszerűsége, kiváló értékei és rendkívül használható voltának.

Ez az az angol nyelvtan, melyből valóban a legrövidebb idő alatt, fáradság nélkül, örömmel és tökéletesen sajátíthatja el mindenki a ma már nélkülözhetetlen angol nyelvet.

Erre a könyvre vártunk!

Igen szép és gondos kiállításban fűzve 215 lei

JAVUL STEFANESCU-GOANGA REKTOR ÁLLAPOTA. Kolozsvárról jelentik: Stefanescu-Goanga állapotában az utolsó két napban öröndetes javulás mutatkozik. A nagybeteg rektor erős szervezete megbírkózni látszik azzal a súlyos második krízissel, amely ezuttal vérmérgezéssel is komplikálódott. A sebek gyógyulnak és a genyes képződmények is kezdenek felszívódni. A rektor kezelő orvosai erősen reménykednek a végleges felépülésben.

Megváltoztatták egyes kereskedelmi kamarák körzetét. Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lap legutóbbi számában királyi rendeletörvény jelent meg, amely közli több erdélyi kereskedelmi és iparkamara körzetének módosítását. A kereskedelmi kamarák új körzeti beosztása a következő: Brassó: Brassó és Háromszék megye. Nagyszombat: Szeben és Fogaras megye. Gyulafehérvár: Fehér megye, Kisküküllő, Nagyküküllő, Torda megye. Kolozsvár: Kolozs-, Naszód- és Szamos megye.

SZERZETESEK MINT FELTALÁLÓK.

Az Ostschweiz nevű katolikus lap érdekes listát hoz azokról a szerzetesekről, akik a technika vagy természettudományok terén kitűntek. Ime a felsorolás: Spina domonkos atya készített először már a 13. században szemüveget, Valentin benecis szerzetes volt az első, aki a kémiát beteggyógyításra felhasználta. A középkori híres ferenc-rendi Roger Bacon korának egyik legnagyobb fizikusa és kémikusa találta fel a nagyítóüveget, a messzelátót és a gyújtólencsét. Jezsuiták találták fel a gázvilágot, mint ahogy egyik Duun nevű jezsuita alapította 1815-ben Prestonban az első gázműveket. Franklin előtt jóval egy francia pap, Nollet ismerte fel, hogy a vihar a légköri elektromosság kislülése. Az első villámhárítót egy cseh premontrai szerzetes, Divis Prokop készítette el, mint ahogy az első érzéketlenítést 1847-ben az osztrák Opitz, az irtalmasok provinciális vette alkalmazásba. A domonkos, Szent Nagy Albert volt Aristoteles után az ásványtannak, növénytannak első komoly munkása, mint ahogy ő építette az első melegházat és fedezte fel az arzént. Az első időjárásjelző készüléket a jezsuita Secchi találta fel, a szintén jezsuita Magnon pedig a mikroszkópot. A tüzoltófecskendő a ciszterciták találékonyságának köszöni létét, mint ahogy 1772-ben egy Desorges nevű szerzetes bocsátotta fel az első léggömböt.

Korcsolyázás közben a karját törte. Nagybánya. Saját tud. A nagybányai jégpályán súlyos szerencsétlenség történt. Mózes Rózi 9 éves kislány, korcsolyázás közben elegett és olyan szerencsétlenül zuhant a jégre, hogy a jobb kezét eltörte. Eszméletlen állapotban a közeli kórházba szállították, ahol ápolás alá vették.

P. Raoul Plus S. J.:

Papi elmékedések

Erre a könyvre azt fogja mondani minden pap, ha három oldalt olvasott belőle: **ez nekem való!** — A híres francia páter annyira eltalálta a magyar papi karakter izlését, gondolatkörét, hogy úgy látszik, mintha külön a magyar papságnak írta volna munkáját. Elmékedései rövidke, élénkek, lendületesek és gyakorlatiasak. Minden elmékedése alig több másfél oldalnál.

Ara kartonkötésben 216 leí.

Halálozás. Temesváron elhunyt Albert Ferenc építész neje, született Bischof Magdolna, ötven éves korában.

Özvegy császári és bicskei Komoróczy Ferencné, pécsujfalusi Péchy Nandin, érkeserői földbirtokosnő, 65 éves korában a napokban elhunyt. A köztisztviselvényben álló urinő földi maradványait január 9-én helyezték örök nyugalomra az érkeserői családi sírboltban. Orosz Lajos érkeserői református lelkész anyósát gyászolja az elhunytban.

TÖBB ZSIDÓ KOCSMÁROSTÓL VISSZAVONTÁK AZ ITALMÉRÉSI ENGEDÉLYT. *Bucuresti.* Saját tud. A pénzügyminiszter ismét számos bukovinai zsidó kocsmáros italmérési engedélyét vonta vissza, megszüntetve ezeket a kocsmákat. Több olyan kocsmá van ezek között, amelyeket zsidók keresztény románokkal társulva tartottak fenn.

Eltűnt egy 12 éves és egy 7 éves nagyváradi zsidócsalád. Saját tud. Két kislány 5-én délután azzal távozott el szüleinek Aristide Dimitriadu-utcai lakásáról, hogy kimennek egy kis sétálni és azután félóra múlva hazajönnek. A gyerekek jókedvűen bucsuztak el szüleiktől és vigyan hancurozva mentek ki az utcára, előbb a ház előtt sétálgattak, majd aztán, — ugylátszik vesztükre — továbbmerészkedtek, mert valami rosszellemű emberek megfélemlítették őket, ismeretlen helyre hurcolták a gyermekeket. A 12 éves K. O. feketé kabátot és ugyanolyan „micisapkát”, a hét éves K. I. barna kabátot és ugyanolyan színű „micisapkát” viselt.

SZÖKÖTT RABOT TETT ÁRTALMATLANNÁ A BATOR HEGYŐR. Székelyhid. Saját tudósítónktól. A székelyhidi, Nagyhegyi szőlőben *Tatai* Sándor hegyőr az egyik pajtában tolvajra bukkant. A tolvaj rátámadt a hegyőrré, aki azonban néhány baltacsapással ártalmatlanná tette. Kiderült, hogy a szőlő „szarkája” *Pintea* Vasile cigány, akit a bíróság több rendbeli betörésért nyolc évi börtönre ítélte. *Pintea* másfél évvel ezelőtt megszökött a fegyintézetből s azóta ismeretlen helyeken bujkált, míg most a bator hegyőr a hatóság kezére juttatta.

NAGY TŰZ PUSZTÍTOTT A BUCURESTI ESZAKI PÁLYAUDVARON. Saját tud. Hétfő este tűz ütött ki a bucuresti Eszaki Pályaudvaron, az autómotor kocsiszínbén és anyagraktárban. A tűz egy munkás hanyagsága következtében keletkezett, aki égő cigarettavéget dobott el. A tűzoltók gyorsan eloltották a tüzet. A kár így is meghaladja a 300.000 leit.

SZABÁLYTALANSÁGOKAT LEPLEZETT LE A SZÖVETKEZETEK KÖZPONTJA. *Bucuresti.* Saját tudósítónktól. A szövetségi központ fegyelmi bizottsága súlyos és ismételt szabálytalanságok miatt számos szövetségi tisztviselőt felfüggesztett és elrendelte több népbank és szövetségi felszámolását.

Temetés. Szma zsenka Ernő nyug. vasutgázgató 91 éves korában meghalt. Temetése szerdán délután 4 órakor lesz a Haller-kápolnából. (Erdélyi „Concordia”.)

Jóváhagyta a pénzügyminiszterium két szalontai gyáros egy millió leien felüli pénzbírságát. Nagyvárad. Saját tud. Dr. Solomon József kerületi kontrolor forgalmi adó ellenőrző vizsgálatot tartott két nagyszalontai gyárosnál és a vizsgálat eredményeképpen az egyik gyárost 818 ezer, a másikat pedig 345 ezer leire bírságot írt. A bírságotól szőlő jegyzőkönyvet, amely ellen a két gyáros felelősséget, a pénzügyminiszterium jóváhagyta. A hatalmas összeget ezek után be fogják hajtani a két szalontai gyároson.

Hivatalos terményárak Nagyváradon. Buza 440, rozs 3, árpa 430, zab 470, tengeri 350, napraforgómag 430.

VILÁGHÍRŰ ORVOSPROFESSZOR A LELKIPÁSZTOR SZEREPÉRŐL A BETEG-ÁGYNÁL. Aki az orvostudomány fejlődését figyelemmel kíséri, elégtétellel állapíthatja meg, hogy a léleknek már sokkal több figyelmet szentel s a betegségek gyógyításában sokkal több fontosságot tulajdonít neki, mint ezt csak pár évtizeddel is előbb tette. Nemrég a világhírű Sauerbruch professzor tett az orvostudomány ezirányú fejlődéséről jellemző nyilatkozatot. Egyik előadásában a következőket mondja:

„Minden komoly orvosnak az a meggyőződése, hogy nincs igazi orvosi tudomány mély és alázatos Isten-hit nélkül. Az orvosnak kívánnia kell azt, hogy a beteg ágya mellett ott álljon egy Istentől hivatott lelkipásztor is. Az élet utolsó óráiban mutatkozik leginkább a lelkipásztori hatás szükségessége. A haldokló mellett úgy kell szolgálni, hogy a halál számára ne legyen gyötrelme, hanem szabadulás és megváltás. Ez az utolsó óra elsősorban függ a lélek alkatától és meggyőződésétől. Sok olyan embert ismertem, akik a betegágyból egy jobb élet szilárd akaratával keltek fel. A test és a lélek érintkezése oly szoros, hogy azt kell mondanunk: az igazi orvos lelkerőt is ad a betegnek s a lelkipásztor a beteg testére is gyógyító hatással van.”

A kiváló professzor a továbbiakban azt a reményét fejezte ki, hogy el fog jönni az idő, amikor az orvosok és a lelkipásztorok a legszorosabb egyetértésben fogják szolgálni a beteget s így lesz csak igazán az emberiségre kiszámíthatatlanul nagy áldás az orvosi és a papi hivatás.

Őcskaanyaggyűjtés Németországban. Berlinből jelentik: (V. V.) Göring tábornagy parancsára minden ipari és gazdasági üzem január 1. és 15. között őcskaanyaggyűjtést rendez a saját üzemében. Az utasításokat erre a célra már kiadták, az összegyűjtött anyagokat, azoknak minősége szerint nagy gyűjtőhelyeken osztályozzák és használható új műanyagokká feldolgoztatják. Szóval itt a rozsdás szeg sem vész el.

Minisztertanácsi határozattal visszavonták a román-palesztinai kereskedelmi kamara működési engedélyét

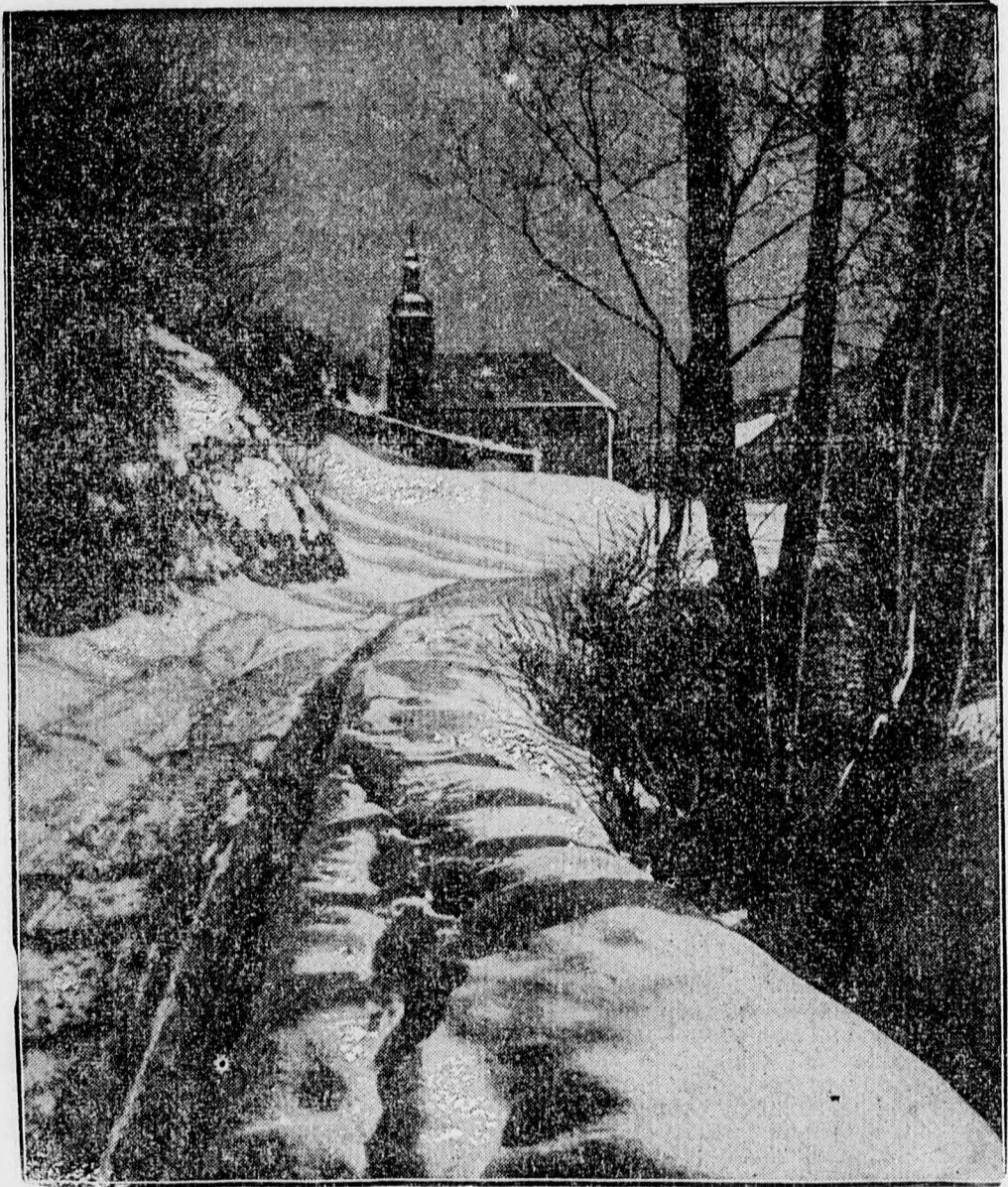
Visszaéléseket követett el a kamara vezetősége

Bucuresti. Saját tud. A nemzetgazdasági miniszterhez több feljelentés érkezett a román-palesztinai kereskedelmi kamara ellen, hogy ennek vezetősége különféle törvényellenes díjat és illetéket szed be azoktól a kereskedőktől, akik a kamarával összeköttetésben állanak. A nemzetgazdasági miniszter ezért elhatározta a román-palesztinai kereskedelmi kamara működési engedélyének megvonását.

Erre vonatkozólag minisztertanácsi jegyzőkönyv jelent meg, amely a törvényes előírások megszegése miatt visszavonta a működési engedélyt.

TŰZ EGY LUGOSI GYÁRBAN. Temesvár. Saját tud. Lugoson tűz ütött ki a Majoros-féle szerszámgyárban. A tetőzet leégett, a tűz tovaterjedését azonban sikerült megakadályozni. A kár négyszázezer leire rug.

Magyar fecske Görögországban. Budapestről jelentik: A görög földművelésügyi miniszterium vadászati osztálya arról értesítette a Magyar Királyi Madártani Intézetet, hogy 1938. október 15-én a délepiruszi kerület Philipias nevű községében elejtették a 123.456. számú gyűrűvel jelölt madarat. Az intézet törzékönyve alapján ez a madár füstli fecske, amely fióka korában 1937. június 13-án kapta a gyűrűt Csemetén, Szeged mellett. Valószínű, hogy 1938. őszén is innen a szülőföldről indult el a téli szállás felé s ezen az utján érte el a végzet. Az elejtési hely majdnem tiszta déli irányban fekszik a származási helytől, a távolság 800 kilométer.

Hangulatos téli tájkép.

KÖZGAZDASÁG

Januárban le kell róni a cégtáblák és hirdetmények repülőbélyegét

Eljárás a borderou kiállításánál. — Milyen hirdetmények mentesek a repülőbélyeg illetéke alól

Minden év január havában a cégtábla és egyéb, az üzletben belül, vagy kívül alkalmazott reklámtáblákról egy borderou (kimutatás) készítenendő, megnevezve és felsorolva ebben minden egyes cégtábla szövegét és méretét, valamint minden egyes táblánál az érte járó repülőbélyeg összegét.

Az így beírt és összegezett illeték végösszegének megfelelő értékű repülőbélyeg a kimutatásra kell ragasztani. Minden egyes bélyeget kelettel és bélyegzővel kell érvényteleníteni. A kimutatást az üzletben kell megőrizni, tehát nem kell sehova sem beadni, hanem fel kell ezt mutatni látványosság céljából a repülőbélyeg-ellenőröknek.

A kimutatást minden év január havának első napján ki kell állítani, mert a repülőbélyeg-taxa minden évben újra fizetendő. Ha az év folyamán alkalmaznak új cégtáblákat vagy reklámtáblákat, vagy a meglévőket változásokat kell eszközölni, a fenti szabályok szerint és a változásnak megfelelő repülőbélyeg-illetéket le kell róni.

Pénzünyi bélyeg szempontjából az évi illeték alá eső illetékekre nézve a kereskedő a hirdetmény kifüggesztése előtt a következőkre köteles:

1. Az adóhivatalnál a már említett bejelentést megtenni.
2. Az évi illetéket befizetni.
3. A kimutatást a kifüggesztő vállalat, vagy a hirdetmény tulajdonosa köteles benyújtani. Ennek a tartalma a következő:
  1. A hirdetmény szövege.
  2. A hirdető fél teljes neve, foglalkozása, lakása.
  3. A hirdetmény felülete (négyzetméterekben, illetve deciméterekben).

4. A hirdetmény példányszáma.
5. Azoknak a helyeknek (utcák, épületek stb.) pontos megjelölése, ahol a hirdetményeket kifüggesztik.

Üzletátruházás esetén nem kell új illetéket fizetni, de a cégváltást be kell jelenteni.

Minden hirdetmény első hal szögletén feltűnő betűkkel kitüntetendő az illeték lefizetéséről szóló nyugta száma és kelte.

Repülőbélyeg szempontjából a mozgófényképpel vetített reklámok repülőbélyeg-illetékeként havonta kell befizetni a vetítő felület után számítva. A hónap töredékei egész hónapnak tekintendők.

A mozgófényképek hirdetményeit és reklámait minden egyes filmre vonatkozóan, a hirdetés tartama alatt külön kell kiszámítani.

A mozgófényképszínház belsejében elhelyezett reklámok és falragaszok nem esnek repülőbélyeg-kötelezettség alá.

A repülőbélyeg-törvény szerint illeték alól mentesek a következő hirdetmények:

1. Tudományos jellegű nyilvános előadások hirdetményei, ha belépőjegy nincs.
2. Azok a hirdetmények, amelyek az újságok, vagy időszaki folyóiratok tartalmát sorolják fel.
3. Választási hirdetmények mindenféle terjedelemben.

A repülőbélyeg szempontjából, tehát csak ez a háromfajta hirdetmény repülőbélyegmentes, a többi összes hirdetményekre fel kell ragasztani, illetve alkalmazni kell a repülőbélyegket még akkor is, ha ezek kincstári bélyeg alól mentesek.

Legfontosabb ebből a szempontból a cégfeliratok és üzleti reklámtáblák repülőbélyegmentesek.

Mentesítették a kiskereskedőket a lisztmennyiségeket mutató nyilvántartás vezetésének kötelezettsége alól

Bucurestiből jelentik: A Hivatalos Lapban megjelent a buza értékesítéséről szóló törvény módosítása, amely többek között módosítja a buzaértékesítő törvény 11. szakaszának d) bekezdését is. A módosítás értelmében a jövőben annak a kiskereskedőnek, akinek lisztforgalma nem éri el a más cikkekben származó forgalma 20 százalékát, nem kell a napi lisztregisztert vezetni. Nem érinti ez az intézkedés az úgynevezett kis lisztregiszter vezetését, amelyben annak a kiskereskedőnek, aki zsákszámba veszi a lisztet, minden vételt be kell vezetni és a vásárlást jelenteni kell a pénzügyigazgatóságának.

A füszerkiskereskedők a fent említett új intézkedés módosítását is kérték. A lisztforgalmat ugyanis a számlákból könnyű megállapítani, ellenben nehéz a kereskedő összforgalmának megállapítása. Ezt a körülményt egyébként már az illetékesek is felismerték akkor, amikor az ismert 200 leies átalány lefizetése ellenében mentesítették a kiskereskedőket a pontos könyvvezetés kötelezettsége alól. Mivel a kiskereskedők nem kötelesek pontos könyvvitelt vezetni, rendkívül nehéz megállapítani összforgalmukat és ezért a lisztforgalom arányának megállapítása kizárólagosan az ellenőrző közegek jóindulatától függ majd. Mindezekre való tekintettel a füszerkiskereskedők azt kérték, hogy minden feltétel nélkül mentesítsék őket a napi lisztregiszter vezetésének kötelezettsége alól.

A pénzügyminisztérium méltányolta is ezt

a kérést és a hivatalos lapban királyi rendelet-törvény jelent meg, amely módosítja a buza-értékesítési törvény 11-ik szakaszát és kimondja, hogy azok a kiskereskedők, akiknek lisztforgalma nem haladta meg a más cikkek árusításából származó forgalmuk husz százalékát, nem kötelesek eladásaikról nyilvántartást vezetni. Ez a rendelkezés természetesen nem vonatkozik a nagykereskedőkre és a kiskereskedőket sem mentesíti az általuk vásárolt lisztmennyiségeket mutató nyilvántartás vezetése alól.

Mint értesülünk, az aradi füszeresek körében most mozgalom indult annak érdekében, hogy ezt a kikötést is törölje a pénzügyminisztérium, mert a beszerzett lisztmennyiség értéke a kereskedő számláiból és egyéb könyveiből külön regiszter nélkül is mindenkor pontosan megállapítható.

MEGÁLLAPÍTOTTÁK A FAKIVITELI ORSZÁGOK EXPORTKÖVETÉSEIT. Az ETEC, az európai faexportőrök szövetsége megállapította az 1939. évről szóló kiviteli kereteket. Ezek összege 2 millió 903 ezer 200 standard, az 1937. évi négyéves standarddal szemben. Részleteiben az elosztás a következő: Finnország 804 ezer standard, Oroszország 760 ezer standard, Svédország 656 ezer, Lengyelország 250 ezer, Románia 196.800, Jugoszlávia 134.400, Lettország 101.600 standard

Allamilag ellenőrzött vetőmagvak az Erdélyi Gazdasági Egylet vetőmagkiállításán

Kolozsvárról jelentik: Az Erdélyi Gazdasági Egylet február hó 23—27. napjain rendezi meg az 1939. évi XV. vetőmagkiállítását és vásárját Kolozsváron, a Kogălniceanu (volt Parkas) utca 7. szám alatt. A kiállításon az ismert erdélyi nemesítő gazdaságokon kívül csoportosan vonulnak fel az EGE által beállított nemesített vetőmag szaporító telepek utántermelt nemesített vetőmagvaikkal, ezenkívül számos külföldi nemesítő gazdaság. A kiállítást rendező Erdélyi Gazdasági Egylet különös súlyt helyez arra, hogy a bemutatott kiállítási anyagot ne csak külsőleg, hanem belsőleg is megismerhesse a vásárolni óhajtó gazdaközönség. Az EGE ezért felkérte a kolozsvári Növénynemestő Intézet és Vetőmagvizsgáló állomás vezetőjét a kiállítás rendezéséért felelős kiválasztott és beküldött vetőmagvak megvizsgálására. A kolozsvári Növénynemestő Intézet és Vetőmagvizsgáló állomás vállalta is ezeknek a vizsgálatoknak a díjtalanul való megajátását. Az egyes terményeknél a különféle művelési és trágyázási módok mellett elért terméseredmények felől grafikonok, falitáblák, képek fogják tájékoztatni a kiállítás látogatóit. Az EGE kiállítás alkalmából ezúttal is utazási kedvezmények engedélyezését fogja kérni a CFR-től, úgy hogy a legtávolabbi vidéken lakó kisgazda részére is megnyíljon a lehetőség a kiállítás megtekintésére. A kiállításra február hó 1-ig kell jelentkezni. Már eddig is élénk érdeklődés nyilvánul meg az EGE-ben egy vetőmag kereslet, mint kimálat terén. A kiállítás tartama alatt a gazdasági elmőkök értekezletre gyűlnek össze Kolozsváros, számos szakelőadás lesz és az EGE különböző szakosztályai is üléseket tartanak. A Magyar Színház a kiállítás megnyitására napján a gadák tiszteletére díszelőadást rendez. A kiállítás inánt érdeklődőknek készséggel s díjtalanul nyújt felvilágosítást az EGE Cluj, Regala (volt Majális) utca 16. szám.

Folynak a budapesti mezőgazdasági kiállítás és állatvásár előkészületei

Budapestről jelentik: Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület kiállítás rendezőbizottsága elhatározta, hogy az 1939. évi sorrendben immár negyvennyolcadik kiállítását nagyobb arányokban rendezi meg március 22—27. napjain. Az előkészületek ennek figyelembevételével folynak, a kiállítási iroda az ősz kezdete óta teljes felkészültséggel dolgozik és a kiállítás korai időpontjára való tekintettel már régebben szétküldték a jelentkezési felhívásokat, sőt a tenyészállatok csoportjában a bejelentések határideje január hó 6-án már le is járt, míg a többi csoportokban a bejelentés határideje február 15-e.

A gazdák máris nagy érdeklődéssel és várakozással tekintenek az idei kiállítás elé, amely igen tanulságosnak, sok tekintetben újszerűnek ígérkezik és mint eddig, előreláthatóan most is igen nagy szolgálatot fog tenni állattenyésztésünknek a legjobb minőségű tenyészállatok központosított forgalmának lebonyolítása, egész mezőgazdaságunknak pedig nagy oktató és nevelő hatása által. A kiállításon a tenyészállattérképezést és beszerzést jelentős szállítási hitel és különféle egyéb kedvezmények fogják előmozdítani. Belföldön 50 százalékos, a szomszédos államokban ugyancsak jelentős utazási kedvezmények lesznek a kiállítás alkalmával, amely a magyar gazdasági élet egyik legjelentősebb eseményének ígérkezik ebben az évben is.

A kiállítási iroda készséggel ad felvilágosítást bármilyen irányú érdeklődésre (Budapest, IX., Köztelkek-utca 8. sz., telefon: 18-79-54.)

TENGERI TERMESZTÉSI TANFOLYAMOK. Bucurestiből jelentik: A legjövendelműbb és külföldön legjobban elhelyezhető gabona: a tengeri termésének fokozását vette programba Ionescu-Sisestű földművelési miniszter. Ezt a célt szolgálják a január 23-án megkezdődő tengertermelési tanfolyamok, amelyeket Bucurestiben, Kolozsvárt, Craiován és Chişinăun fognak megtartani. Minden megyéből 3—4 agronammernök vesz részt a tanfolyamokon, akik az egyes megyékben kioktatják a gazdasági körökben a földművelőket a tengeri-termés körül tett újabb tapasztalatokról.

A Temes-Bégaszabályozó Társulat új elnöke. Temesvár. Sajat tud. Baran Coriolan dr főpolgármestert, a Temes-Bégaszabályozó Társulat igazgatóságának elnökévé nevezték ki. Baran dr megjelent a királyi helytartóságon és Marta Alexandru dr királyi helytartó kezébe letette a hivatali esküt.

LEGUJABB

A magyarországi új zsidó-törvény előkészítése

A félvérűek érdekében módosításokat tesznek a törvényjavaslaton

Budapestről jelentik: A magyar kormány kedden délután minisztertanácsot tart, hogy véglegesen megszövegezze a zsidótörvény módosításáról és a földreformról szóló törvényjavaslatokat. A nemzeti egységpárt a törvényjavaslatokat általánosságban már elfogadta, csupán a zsidótörvény egyes részleteire nézve voltak módosítás iránti kívánalmak. Különösen a félvérűeknek a zsidó kategóriába osztása tekintetében van sok

ellenvetés. Ebben a tekintetben a törvényjavaslaton módosítások várhatók. A disszidens képviselők is elfogadják általánosságban a zsidótörvényt, de kifogásolják, hogy a zsidóságot népcsoportnak minősít, mivel ez veszedelmes precedens lehet. Sulyos kifogásokat emel a Független Kisgazda Párt a javaslat ama közjogi rendelkezése ellen, mely külön választó testületbe gyűjti a zsidóságot.

A ruszinszkói kormányelnök elégtételt adott a megsértett lengyel követségnek

Volosin miniszterelnök cáfolja, hogy ő a nagyukrán eszme híve volna

Husztról jelentik: A nagyszöllősi lengyel követség épülete ellen végbevitt rombolások miatt a prágai külügyminisztérium elégtételadásra szólította fel a ruszin tartományi kormányt. Ennek folytán Volosin ruszin miniszterelnök magához kérte Valigorsky lengyel alkonzult és kormánya nevében sajnálkozását fejezte ki az eset miatt. Együttal kijelentette, hogy a követségi épület rombolóit kinyomoztatja, s a tetteseket legszigorúbban megbüntetik.

Korábbi híradások közölték, hogy a Daily Telegraph-ban interjú jelent meg, melyben Volosin ruszin miniszterelnök a nagyukrán-eszme hívének vallotta magát. A ruszin kormány sajtóirodája hivatalos közlést adott ki, melyben Volosin miniszterelnök kijelenti, hogy az angol lapban megjelent interjú hamisítvány, s

hogy ő csak Ruszinszkó önkormányzatának a cseh-szlovák állam keretében való fenntartása érdekében dolgozik.

A MUNKÁCSI CSATA SÚLYOS SEBESÜLTJEI KÖZÜL MEGHALT EGY MAGYAR HONVÉD.

Munkácsról jelentik: Kedden délelőtt 9-re emelkedett a munkácsi esata halálos áldozatainak száma. Soltész István, honvéd, aki az összetűzés során vállővest kapott a munkácsi kórházban kiszervezett. A csehek golyója a tüdejét roncsolta szét a honvédeknek.

Munkácsi katonai hatóságok jelentése szerint a napokban feltűnően sok postagalambot fogtak el a környéken. A galambokat a csehek hagyták hátra a maguk megbízható embereinél. A magyar katonai hatóságok több helyen végeztek házkutatást, hogy a kémkedő szervezet tagjait kinyomozzák.

Chamberlain és Halifax elutazott Londonból

Kedden délután találkozás a francia kormány vezetőivel

Londonból jelentik: Chamberlain miniszterelnök, Halifax külügyminiszter kíséretében kedden délelőtt a Victoria pályaudvarról az Arany-nyíl expresszen Párizs felé utazott. Az angol miniszterek Párizsban együtt teáznak Daladier miniszterelnökkel és Bonnet külügyminiszterrel. A világsajtóban az angol miniszterek római utazásával kapcsolatban a legmerészebb találgatások keltek szárnyra. Az igazság az hogy Chamberlain és Halifax minden előre elkészített tárgysorozat nélkül indult el az utra és a tárgyalások anyaga mindenben a vendéglátó házigazdától Mussolini-tól függ.

NAPOLEON SZOBRA RÓMÁBAN

Rómából jelentik: A „Daily Telegraph” szerint Tuccimei nevű római polgár azt javasolta, hogy Róma egyik közterén állítsanak szobrot Napoleonnak. A szoborral azt bizonyítanák, hogy Napoleon olasz volt. A szobor talpatárára bevésnék azoknak az olaszoknak nevét, akik Napoleon hadseregében estek el.

ÚJ ZSIDÓ ÁLLAMRÓL IS TÁRGYALNAK AZ ANGOL-OLASZ TALÁLKOZÓN

Párizsból jelentik: A Matin londoni körképéből nyert értesülés alapján azt írja, hogy az angol-olasz megbeszélések folyamán szóba kerül a zsidó menekültek elhelyezésének kérdése is. A terv szerint Abesszíniában független és semleges államot létesítenének. Ennek keresztülvételéhez azonban szükség van Anglia és Franciaország

együttműködésére is. Az olaszok a zsidó állam céljaira átengednék Harrar területét és az olasz partvidéket, a franciák Dzsibuti kikötőt, míg az angolok a brit-szomáli földön levő Zailát. A létesítendő új állam egyrészt meglehetősen egészségtelen éghajlatú síkságból, másrészt egészséges éghajlatú hegyvidékből állana. A zsidó állam kereskedelmi gócpontja Dzsibuti kereskedelmi kikötő lenne.

Japán elleni gazdasági bojkott kimondására törvényjavaslatot terjesztenek elő Amerikában

Newyorkból jelentik: Rich köztársasági képviselő törvényjavaslatot terjeszt a képviselőház elé, amelyben a Japánnal fennálló gazdasági kapcsolatok megszakítását javasolja. A törvényjavaslat Roosevelttől újévi üzenetének a szellemében akar eljárni. Az újévi üzenet ugyanúgy gazdasági és erkölcsi bojkottot indítványozott a tekintélyuralmi államok ellen. Japán volna tehát az első, amelyik ellen Amerika a gazdasági bojkottot megkezdene.

A spanyol nemzetiek hadállása megingott egyik frontszakaszon

Salamancából jelentik: A spanyol nemzetiek hivatalos hadijelentése szerint a kordovai harcra vonalon a köztársaságiak támadását sikerült visszaverni. A köztársaságiak jelentése szerint a latra-madurai frontszakaszon a nemzetiek hadállását sikerült megingatniok. A köztársasági csapatok átkeltek a Del-Solto folyón és több hadászati szempontból igen fontos magaslatot elfoglaltak.

Nagyértékű külföldi gyöngyök egy váratlanul érkezett postai csomagban

Csempészés gyanújával bíróság elé került egy temesvári és egy máramaroszi kereskedő

Nagyvárad. Saját tud. Wizl Ferenc temesvári textilkereskedő címére néhány héttel ezelőtt egy csomag érkezett. A kereskedő nem volt otthon, amikor a postás a csomag érkezéséről szóló vevényt kézbesítette, de az otthon levő felesége is gyanusnak találta a csomagot, mert a földalóként szereplő máramaroszi kereskedővel semmiféle üzleti kapcsolata nem volt férjének. Amikor a textilkereskedő hazajött és megnézte a vevényt, elment a postára és visszautasította a csomag átvételét.

Egy darabig a postán feküdt a csomag és mivel a feladó sem reklamálta, a posta hivatalosan fölbontotta a csomagot. Nagy meglepetésükre a csomagban

külföldi eredetű gyöngyöket, díszgombokat találtak, amelyekről kétségtelenül megállapították, hogy csempészárúk.

A törvény értelmében úgy a feladó, mint a címzett ellen följelentést adtak be csempészésért. Az ügyet elsőfokon a máramaroszi törvényszék tárgyalta és bűnösnek találta Wizl Ferenc textilkereskedőt és a pénzbüntetés mellett 6 hónapi börtönrre ítélte. A temesvári textilkereskedő föllebezett az ítélet ellen.

A nagyváradai tábla ma tárgyalta a föllebezést, de az ügyiratok kiegészítéséig a tárgyalást későbbi időpontra halasztotta.

Apech hirdetések

Lakás

szavanként 3 lei

Keresek

kettő kétszobás, komfortos lakást február 1-re. Cimeket a kiadóba

Kiadó

különböző butorított szoba, fürdőszobával 1 vagy 2 személynek, esetleg teljes ellátással is. Nagyvárad, Str. Averescu No. 37.

Adás-vétel

szavanként 3 lei

Eladó

női télikabát és más ruhanemű. Nagyvárad, Str. Scoalei 10.

Singer varrógép,

keveset használt eladó. Ugyanott 1 és 2 szobás lakás kiadó. Nagyvárad Str. Codrilor 11.

Megvételre

keresek jó állapotban lévő modernebb ebédit vagy kombinált szobát. Cimeket a kiadóba kérek.

PUHA ÓLMOT

állandóan vesz a Szent László-nyomda r. t.

Allást keres

szavanként 1 lei

Házvezetőnek

menne plébániára is, Révészné, Nagyvárad, Str. Vasile Conta 22.